

LØNN OG LØNNSFORSKJELLER

Her finner du de sentrale tallene som beskriver lønnsnivåer og lønnsforskjeller i Norge foran lønnsoppgjøret.

● Lønnsvekst 2013

I GJENNOMSNITT BLE LØNNSVEKSTEN 3,9 % I FJØR. (Ned fra 4,0 % i 2012 og 4,3 % i 2011) ifølge rapporten fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene.

For første gang på ti år var det ikke hotell- og restaurantansatte, men ansatte i helseforetakene som hadde den svakeste lønnsveksten i fjor, med 3,0 %.

Fjorårets suverene lønnsvinnere ble de ansatte i finansnæringen, med en lønnsvekst på 6,7 %.

For de statsansatte foreligger det foreløpig ikke tall for lønnsveksten i fjor. Årsaken er uklarhet om lønnsveksten for ansatte i Forsvaret.

Ser vi på gjennomsnittslønn i 2013, finner vi fortsatt hotell- og restaurantansatte på bunnen av lista, med ei gjennomsnittlig årslønn på 327.200 kroner. Gjennomsnittslønna for industriarbeidere lå i fjor på 420.500 kroner.

Last ned tabell som viser lønnsutviklingen for de samme gruppene siden 2002, lønnsnivået i 2013 og lønnsoverhenget til 2014.

Flere tall og analyser av lønnsutviklingen i 2012 finnes i rapporten «Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2014» fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU).

Last ned rapporten

● Kjøpekraft 2002 – 2013

GJENNOM HELE 2000-TALLET har lønna økt raskere enn det som trengs for å holde tritt med prisstigning og endringer i skattenivået. Siden århundreskiftet har kjøpekraften økt med godt over 30 % for en gjennomsnittlig norsk lønnstaker.

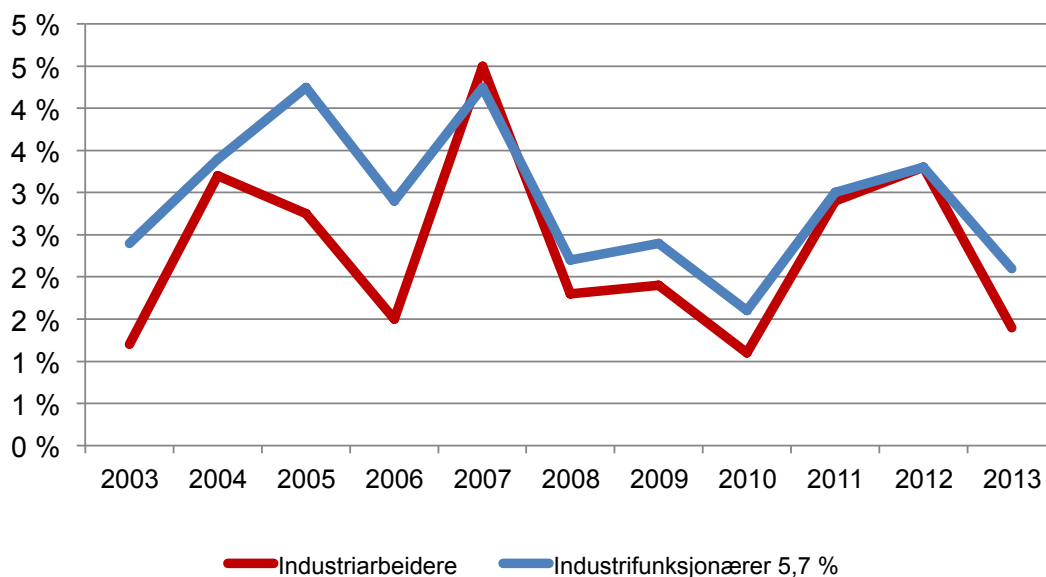
Toppårene var 2002 og 2007 – begge år som ble etterfulgt av kriseår med langt lavere vekst i kjøpekraften.

I fjor ble veksten i kjøpekraft vesentlig lavere enn de foregående årene.

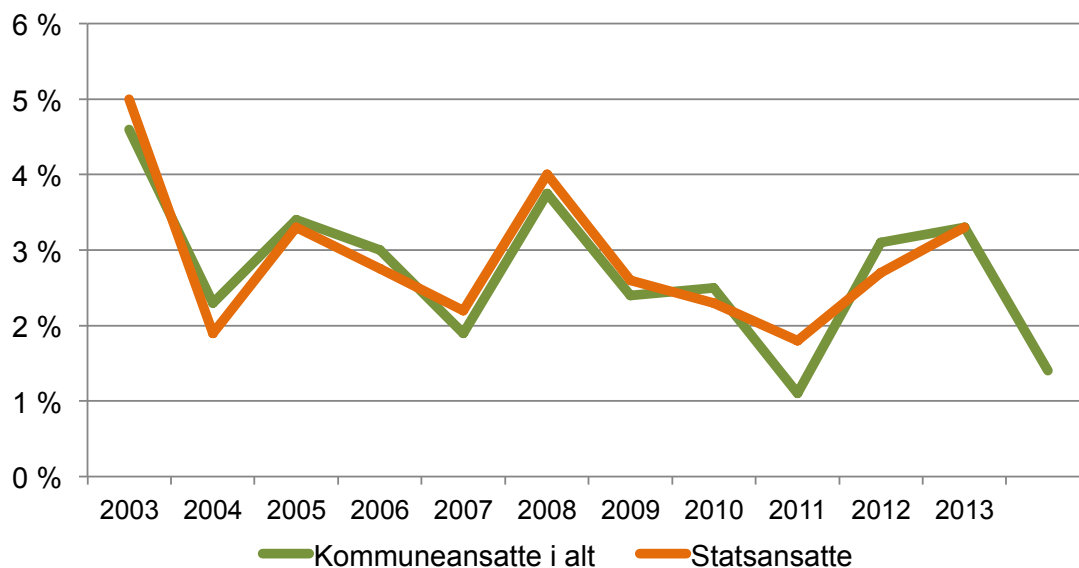
Lønnsveksten gikk litt ned, og prisstigningen økte fra 0,8 % i 2012 til 2,1 % i fjor.

For de gruppene TBU har tall for varierte veksten i kjøpekraft fra 1,4 % for industriarbeidere og kommuneansatte til 4,0 % for bankansatte.

Kjøpekraft - arbeidere og funksjonærer i industrien

Kjøpekraft - ansatte i staten og kommunene

● Lavlønn

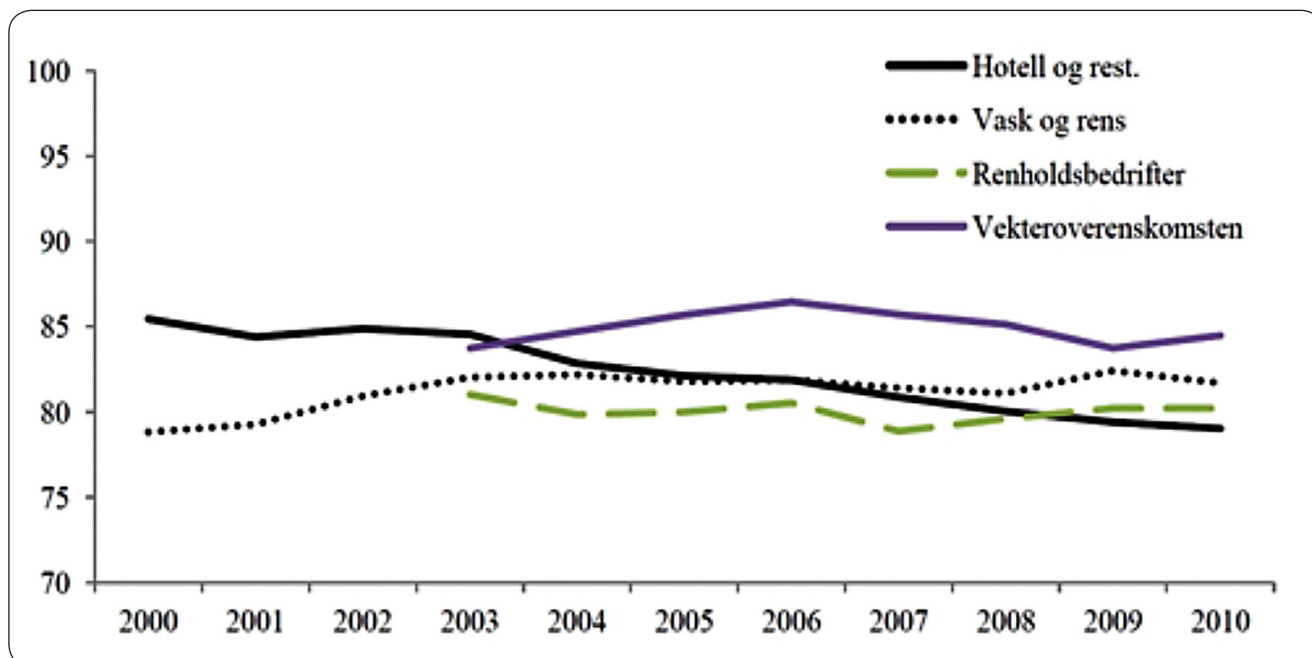
I 1980 FORHANDLET LO OG NHO fram den aller første lavlønnsgarantien. Den sa at ansatte i bransjer der gjennomsnittslønna lå under 85 % av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn skulle få spesielle lavlønnstillegg. Siden har denne 85 %-grensa etablert seg som en uoffisiell lavlønnsgrense i Norge.

I 2010 hadde likevel fortsatt 17 % av alle lønnstakere på heltid ei lønn som lå under 85 %-grensa. Andelen har vært nær uendret på 2000-tallet. Andelen lavlønte kvinner har imidlertid gått ned fra 25 til 20 %.

En oversikt LOs samfunnspolitiske avdeling utarbeidet etter lønnsoppgjøret i 2011 viser at særlig hotell- og restaurantbransjen er inne i en vedvarende negativ trend. I løpet av 2000-tallet har gjennomsnittslønna i denne bransjen sunket fra omkring 85 % av industriarbeiderlønn til under 80 %.

Ved de siste lønnsoppgjørene har LO krevd, og fått gjennomslag for, at det skal gis egne lavlønnstillegg i bransjer som ligger under 90 % av industriarbeiderlønn. I 2011 var det hele 30 overenskomster i LO/NHO-området som havnet i denne.

Tabellen viser utvikling over tid for noen avtaler i LO-NHO i prosent av industriarbeidergjennomsnittet

Kilde: Egen beregning ut fra NHO-statistikk

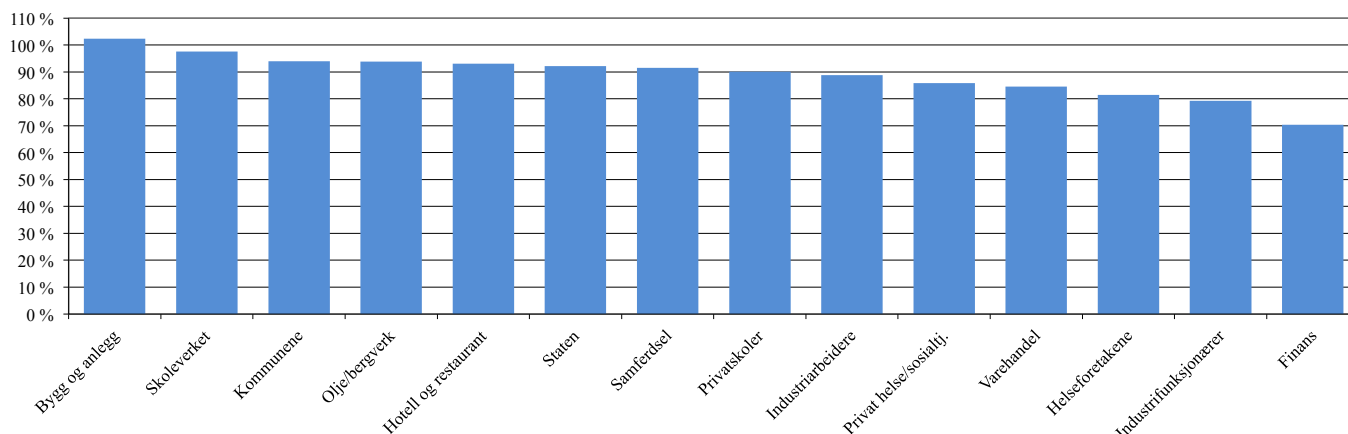
● Lønn og kjønn

I 2010 VISTE LØNNSSTATISTIKKEN for første gang høyere lønn for kvinner enn menn i en næring – bygg- og anleggsnæringen. Ifølge Det tekniske beregningsutvalget er forklaringen at de få kvinnene som jobber i denne næringen stort sett har høyere administrative stillinger.

I de fleste andre bransjer og næringer ligger kvinnelønningene omkring eller i underkant av 90 % av mennenes lønn. Verstingen på dette området er finansnæringen der kvinnene i gjennomsnitt tjener bare 70 % av hva deres mannlige kolleger tjener. Dette er også den næringen der forskjellene mellom kvinner og menns lønninger har økt mest det siste tiåret. I de fleste andre næringer og bransjer har det vært en langsom utvikling mot likere lønn.

Diagrammet viser kvinnelønn i prosent av mannlønn i ulike næringer i 2012.

Kvinnerns lønn i prosent av menns lønn 2012

Last ned tabell som viser likelønnsutviklingen siden 2001 og andelen kvinner i de ulike næringene.

Oppdaterte tall for 2013 kommer når TBU offentliggjør sine endelige rapporter i mars.

● Lønn og utdanning (2011-tall)

DET ER STORE FORSKJELLER fra næring til næring på hvor god lønn ansatte med like lang utdanning får. Mens ansatte i finansnæringen med inntil fire års utdanning fra universitet eller høyskole tjener i gjennomsnitt 722.400 kroner i året, ligger gjennomsnittet for folk med like lang utdanning i helseforetakene mer enn 270.000 kroner lavere.

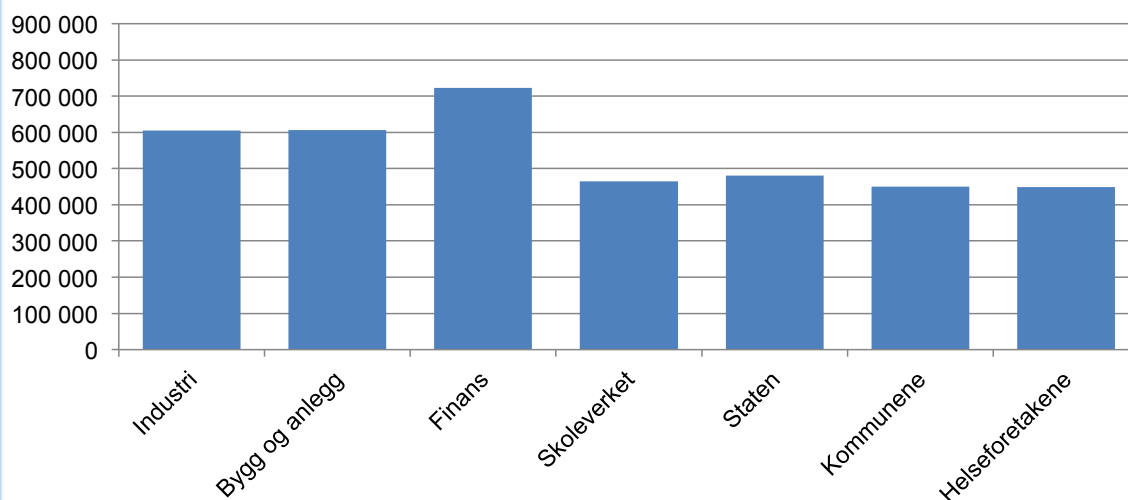
I industrien tjener ansatte med slik utdanning i gjennomsnitt 604.800 kroner i året. Det vil si nesten 200.000 kroner mer enn en gjennomsnittlig industriarbeider.

Også blant de med den aller lengste utdanningen er lønnsspredningen stor: Fra 517.200 kroner i året i skoleverket til 855.600 kroner i år i finansnæringen.

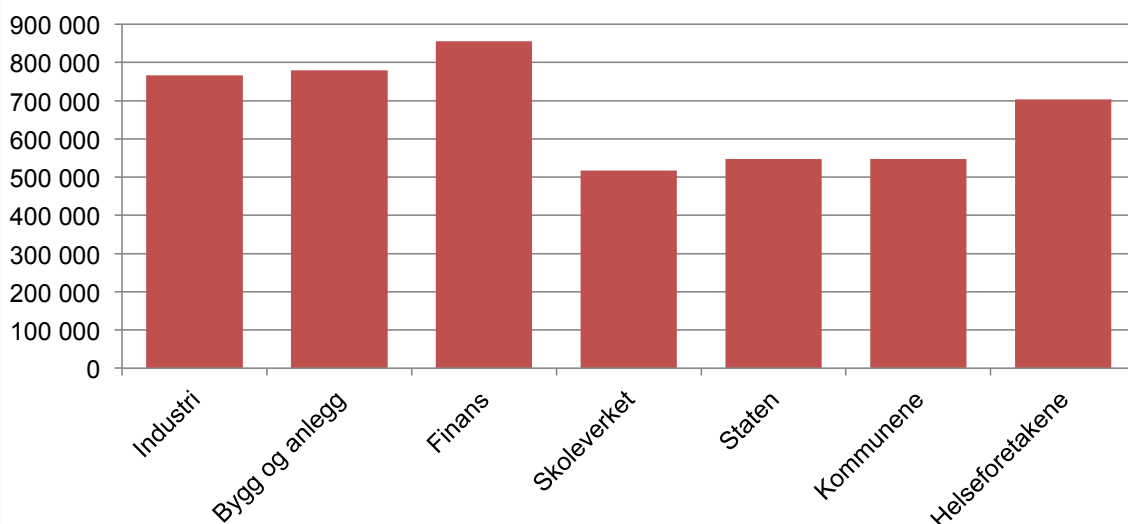
Flere tall og analyser av sammenhengen mellom lønn og utdanning finnes i TBU-rapporten «Etter inntektsoppgjørene 2012».

 Last ned rapporten

Inntil 4 års universitets/høgskoleutdanning

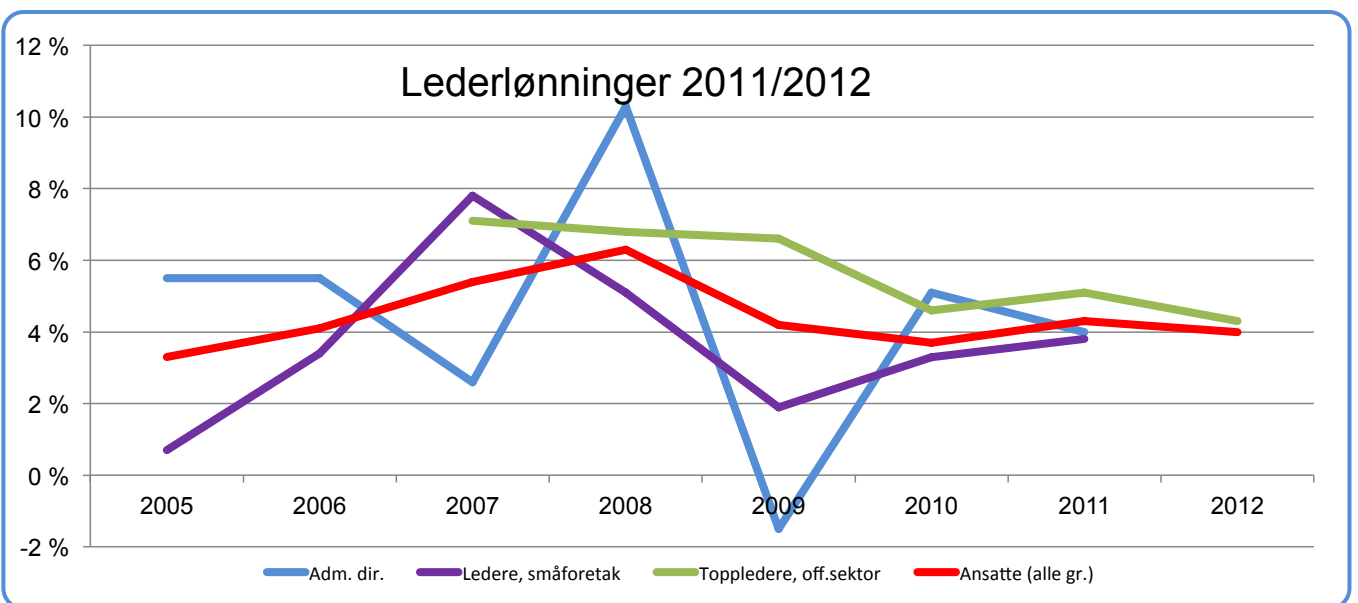
Mer enn 4 års universitets/høgskoleutdanning

● Lederlønn

HELT SIDEN 1990-TALLET har «lederlønnsfesten» vært et årvisst irritasjonsmoment under lønnsoppgjørene. Aller heftigst var debatten i 1998 da topplederne i de største bedriftene oppnådde en lønnsvekst på 18,1 % - tre ganger så mye som vanlige lønnstakere.

I 2011 var det store variasjoner i lønnsveksten blant næringslivslederne. Blant administrerende direktører varierte lønnsveksten fra 0,3 % i varehandelen til 16,4 % i finansbransjen. Blant ledere i småbedrifter, var det ledere i IKT-bransjene som kom best ut av 2011, med en lønnsvekst på 11,9 %.

● Konkurranssevne

KONKURRANSEEVNE er et omdiskutert begrep uten noen klar definisjon. Den enkleste måten å måle konkurransevnen på er ved å sammenlikne timelønna i industrien her hjemme og hos våre handelspartnere.

Med unntak for 2003 og 2007 har timelønna i norsk industri vokst raskere enn i landene vi konkurrerer med hvert eneste år siden århundreskiftet. Det tekniske beregningsutvalget anslår at timelønna i norsk industri 2013 lå 55 % høyere enn hos våre handelspartnere.

